

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyaē araṇyakāṇḍē

॥ *ēkōnaṣaṣṭitamaḥ sargaḥ* ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ *ēkōnaśaṣṭitamaḥ sargaḥ* ॥

śrīrāmalakṣmaṇayōrvārtālāpaḥ

athāśramādupāvṛtta -

mantarā raghunandanaḥ |
paripapraccha saumitriṃ
rāmō duḥkhādidam vacaḥ || 3.59.1 ||

tamuvāca kimarthaṃ tva -

māgatō'pāsya maithilīm |
yadā sā tava viśvāsād
vanē virahitā mayā || 3.59.2 ||

dr̥ṣṭvaivābhyāgataṃ tvāṃ mē

maithilīm tyajya lakṣmaṇa |
śaṅkamānaṃ mahat pāpaṃ
yatsatyam vyathitaṃ manaḥ || 3.59.3 ||

sphuratē nayanaṃ savyaṃ

bāhuśca hṛdayaṃ ca mē |
dr̥ṣṭvā lakṣmaṇa dūrē tvāṃ
sītāvirahitaṃ pathi || 3.59.4 ||

ēvamuktastu saumitri -
 rlaṣṣmaṇaḥ śubhalakṣaṇaḥ |
 bhūyō duḥkhasamāviṣṭō
 dukhitaṃ rāmamabravīt || 3.59.5 ||

na svayaṃ kāmakārēṇa
 tāṃ tyaktvāhamihāgataḥ |
 pracōditastayaivōgrai -
 stvatsakāśamihāgataḥ || 3.59.6 ||

āryēṇēva parikruṣṭaṃ
 lakṣmaṇēti suvisvaram |
 paritrāhīti yadvākyaṃ
 maithilyāstacchrutiṃ gatam || 3.59.7 ||

sā tamārtasvaram śrutvā
 tava snēhēna maithilī |
 gaccha gacchēti māmāśu
 rudatī bhayaviklavā || 3.59.8 ||

pracōdyamānēna mayā
 gacchēti bahuśastayā |
 pratyuktā maithilī vākya -
 midam tat pratyayānvitam || 3.59.9 ||

na tat paśyāmyahaṃ rakṣō
 yadasya bhayamāvahēt |
 nirvṛtā bhava nāstyētāt
 kēnāpyētadudāhṛtam || 3.59.10 ||

vigarhitam ca nīcam ca
 kathamāryō'bhidhāsyati |
 trāhīti vacanam sītē
 yastrāyēt tridaśānapi || 3.59.11 ||

kinnimittam tu kēnāpi
 bhrāturālambya mē svaram |
 visvaram vyāhṛtam vākyaṃ
 lakṣmaṇa trāhi māmiti || 3.59.12 ||

rākṣasēnēritam vākyaṃ
 trāsāt trāhīti śōbhanē |
 na bhavatyā vyathā kāryā
 kunārījanasēvitā || 3.59.13 ||

alam viklavatām gantum
 svasthā bhava nirutsukā |
 na cāsti triṣu lōkēṣu
 pumān yō rāghavam raṇē || 3.59.14 ||

jātō vā jāyamānō vā
 saṃyugē yaḥ parājayēt |
 ajēyō rāghavō yuddhē
 dēvaiḥ śakrapurōgamaiḥ || 3.59.15 ||

ēvamuktā tu vaidēhī
 parimōhitacētanā |
 uvācāśrūṇi muñcantī
 dāruṇam māmidam vacaḥ || 3.59.16 ||

bhāvō mayi tavātyartha -
 pāpa ēva nivēśitaḥ |
 vinaṣṭē bhrātari prāptuṃ
 na ca tvaṃ māmavāpsyasē || 3.59.17 ||

saṅkētād bharatēna tvaṃ
 rāmaṃ samanugacchasi |
 krōśantaṃ hi yathātyarthaṃ
 nainamabhyavapadyasē || 3.59.18 ||

ripuḥ pracchannacārī tvaṃ
 madarthamanugacchasi |
 rāghavasyāntaraṃ prēpsu -
 stathainaṃ nābhipadyasē || 3.59.19 ||

ēvamuktastu vaidēhyā
 saṃrābdhō raktalōcanaḥ |
 krōdhāt prasphuramāṇōṣṭha
 āśramādabhinirgataḥ || 3.59.20 ||

ēvaṃ bruvāṇaṃ saumitriṃ
 rāmaḥ santāpamōhitaḥ |
 abravīd duṣkṛtaṃ saumya
 tāṃ vinā tvamihāgataḥ || 3.59.21 ||

jānannapī samarthaṃ māṃ
 rakṣasāmapavāraṇē |
 anēna krōdhavākyēna
 maithilyā nirgatō bhavān || 3.59.22 ||

nahi tē paritusyāmi
 tyaktvā yadasi maithilīm |
 kruddhāyāḥ paruṣaṃ śrutvā
 striyā yat tvamihāgataḥ || 3.59.23 ||

sarvathā tvapanītaṃ tē
 sītayā yat pracōditaḥ |
 krōdhasya vaśamāgamyā
 nākarōḥ śāsanam mama || 3.59.24 ||

asau hi rākṣasaḥ śētē
 śarēṇābhihatō mayā |
 mṛgarūpēṇa yēnāha -
 māśramādapavāhitaḥ || 3.59.25 ||

vikṛṣya cāpaṃ paridhāya sāyakaṃ
 salīlabāṇēna ca tāḍitō mayā |
 mārgīm tanuṃ tyajya ca viklavasvarō
 babhūva kēyūradharaḥ sa rākṣasaḥ || 3.59.26 ||

śarāhatēnaiva tadārtayā girā
 svaram mamālambya sudūrasuśravam |
 udāhṛtaṃ tad vacanaṃ sudāruṇaṃ
 tvamāgatō yēna vihāya maithilīm || 3.59.27 ||

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvye
 aranyakāṇḍē ēkōnaṣaṣṭitamaḥ sargaḥ ||